

ćenost predškolskim obrazovanjem (oko 7,5% ili duplo manje od bh prosjeka).

Broj mladih starosti od 19-29 godina uglavnom završava na birou za zapošljavanje. Pouzdanih podataka o odlascima na više niveoe obrazovanja nema. Broj studenata koji primaju stipendije ove godine je 120 i osam pripravnika je angažovano samo u Općinskom organu uprave. Prema popisu 2013. broj nepismenih Kladaščana iznosio je 4,64% (od čega više žena) i to je prvi put u povijesti da se broj nepismenih iskazuje jednocifernim procentom (npr. po popisu iz 1971. broj nepismenih bio je jedna trećina populacije). Prosjek FBiH je 2,63%. Nadati se da među nepismenim nema mladih?

U sklopu projekta „Kritički osvrt na situaciju u Velikoj Kladašima“ financiranog od USAID (4.770 USD) predviđena je i tema „Kultura i obrazovanje“ koja će, između ostalog, analizirati i podatke o prelazu iz osnovnog u srednje obrazovanje. Religijsko obrazovanje kao veoma važna komponenta društvenog života mladih biće obrađeno u posebno predviđenoj temi (Vjerski život...).

Pri razmatranju stanja i ocjena kod zaposlenosti i nezaposlenosti (vidi: T2 Tabela-6) u kontekstu vremena na području Velike Kladaše primjerenije se fokusirati na stručnu radnu snagu u dobi 14-29 zato što je mogućnost obrazovanja zadnjih godina neuporedivo povoljnija u odnosu na period prije jednu ili dvije decenije. Mladi Velike Kladaše moraju konačno shvatiti da je bez stručnog obrazovanja zaposlenje na iole bolje plaćenim poslovima čista

Susret sa načelnikom Behrićem nakon “februarskih događanja” nije imao pozitivan rezultat

utopija.

Na osnovu preliminararnih podataka o prosječnom godišnjem broju zaposlenih zadnjih pet godina oko 18% se odnosi na nestručnu radnu snagu i preko 90% su ispod 29 godina starosti. Zadnjih 14 godina Kladaša je smanjivala zaposlenost prosječno za 124 radnika na godišnjem nivou (5.665-3.929 = 1.736/14=124).

Kretanje broja evidentirane nezaposlenosti (vidi: T2 Tabela-7) zadnjih 15-tak godina treba posmatrati u kontekstu promjena uvjeta za prijavu nezaposlenosti. Prema rapoloživim podacima nezaposlenost (5.264) je od 2005. ubrzano povećavana da bi koncem 2017. iznosila 7.724 ili prosječno na godišnjem nivou 205 osoba među kojima preko 90% je starosna dob ispod 29 godina. Komparativnom metodom nezaposlenosti sa starosnom strukturom stanovništva proizlazi daje oko 40% ispod 29 godina starosti što je oko tri hiljade mladih Kladaščana koji čekaju na zaposlenje sa statusom stručne radne snage. Da je kojim slučajem gubitak radnih mjesta na godišnjem nivou bio upola manje) oko 60-tak radnika Kladaša bi koncem 2017. imala brojčano nezaposlenost na nivou 2007. godine. Velika Kladaša nema verifikovanih analiza, ekspertiza

ili drugih analitičko dokumentacionih podloga koji vjerodostojno identifikuju razloge poremećaja u kretanju (ne)zaposlenosti proteklih 15-tak godina. Na generalnom nivou radi se o opstrukcijama-satanizaciji od viših nivoa državnih, političkih i vjerskih autoriteta s jedne strane i nesnalaženja ključnih faktora implementacije Strategija razvoja (Općinsko vijeće, načelnik, nevladin sektor...).

Posebno zabrinjava porast nezaposlenosti visokostručnih kadrova (VŠS i VSS) koji je sa 48 nezaposlenih 2007. povećan za nešto manje od 4 puta (187/48) i odnosi se 100% na mlade Kladaščane!

Istraživanja i zapažanja o mladim Kladaščanima

Već duže vremena na kladaškoj društvenoj sceni stidljivo se pojavljuju i promoviraju obećavajući simptomi pripadnika najvitalnije populacije kladaškog društva, kao npr. pojava prvog filma, prva *Strategija omladinske politike 2010-2014.*, brojni primjeri izdavačkih sadržaja, konkretni zahtjevi prema vlastima, nove forme okupljanja, implementacije novih sadržaja u sportu, kulturi, biznisu, komunalnom uređenju, razne manifestacije...

Trajniji rezultati navedenih i drugih ostvarenja su mršavi, ali to je već zasluga ro-

ditelja mladih i narednog dobnog naraštaja (30-44). Manjkalo je afirmativno argumentovanog kritičkog promišljanja kako autora navedenih i drugih simptoma-ostvarenja tako i nosilaca mandata.

Tokom 2014. godine 20 mladih autora iz BiH (među kojima i **Amir Purić** iz Velike Kladaše) provela su istraživanja u 15 lokalnih zajednica, na teme: Obrazovanje, Prilike za sudjelovanje i građanski aktivizam, Ravnopravnost, Zapošljavanje, Mobilnost, Pitanja životne sredine.

Rezultati istraživanja publikovani su u posebnom izdanju „Mladi u BiH danas“ (202 stranice) u sponorstvu njemačke Fondacije *Sch. H. Leben*. Relevantni podaci za Kladašu publikovani su u Biltenu za društvena kretanja br. 5 (dec. 2015.) pod naslovom „Mladi u Velikoj Kladaši“.

U vrijeme kada je Amir Purić (1989) učestvovao u navedenim istraživanjima imao je priliku predvoditi „delegaciju mladih Kladaše“ marta 2014. kod načelnika Općine Edina Behrića (1987).

Susret je bio neposredno poslije februarsko-martovskih protesta u BiH koji su obilježeni i u Kladaši učestvom više stotina „demonstranata“. Razumjevanje mladog načelnika prema zahtjevima njegovih godišnjaka su više nego katastrofalna. U to vrijeme u Bihaću se protestiralo pod nazivom „Bosansko proljeće“. Svi zahtjevi „Bosanskog proljeća“ su nadležni organi glatko prihvatili. Zahtjevi mladih Kladaščana nisu ni dospjeli na dnevni red Općinskog vijeća sa napomenom da je tada starosna struktura Općinskog vijeća bila u korist mlade populacije.

Prema pisanju bh *Oslobođenja* (19. maj 2018., str. 26) navode se podaci da je u periodu zadnje dvije

nastavak na narednoj strani

